

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj: 01 – 400 –337/MB/03

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2002. GODINU

Sarajevo, juli 2003. godine

SADRŽAJ

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	4
2.1.	Sistem internih kontrola	4
2.1.2.	Pravila i procedure trošenja	4
2.1.5.	Informacioni sistem	4
2.2.	Planiranje i izvršenje budžeta	5
2.3.	Financijsko – računovodstveno poslovanje	6
2.3.1.	Tekući izdaci	6
2.3.2.	Kapitalni izdaci	7
2.3.3.	Popis – Inventura	8
3.	OSVRT NA PREPORUKE IZ 2001. GODINE	8
4.	REZIME	9

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i finansijskog poslovanja **Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Parlament) za finansijsku 2002. godinu.

Na osnovu odredbi Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH', br. 17/99), izvršena je revizija u dva perioda: od 20.12 do 27.12.2002. godine prethodna revizija i od 21.04. do 30.04.2002. godine završna revizija.

U nadležnosti je Ureda za reviziju, shodno opšteprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH', br. 05/01) izvršiti reviziju finansijskih izvještaja s ciljem procjenjivanja da li su ona predstavljena na fer i istinit način.

Odgovornost za finansijske izvještaje snosi rukovodstvo Parlamenta, a odgovornost Ureda za reviziju se svodi na izražavanje mišljenja o tim izvještajima na osnovu provedene revizije.

Shodno Zakonu o reviziji (član 13., stav 4.), pri izvještavanju o javnim računima naša je obveza izvijestiti:

- da li su računi sastavljeni u skladu sa važećom zakonskom regulativom;
- da li godišnji izvještaji odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine;
- o ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obavljanju svojih funkcija.

- 1.2. Revizija je bila planirana i izvedena s ciljem postizanja razumnih osnova za procjenu da li finansijski izvještaji predstavljaju stanja fer i istinito. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka menadžmenta Parlamenta. Revizijom je obuhvaćena primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Parlamenta.

Za revidirane finansijske izvještaje i finansijsko poslovanje Parlamenta za 2002. godinu, izražavamo mišljenje sa rezervom iz sljedećih razloga:

- **pravila i kriteriji kojima se regulišu pravo i visina pojedinih troškova nisu doneseni i usvojeni kao pisane procedure kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca;**
- **Parlament nije u svim slučajevima postupio u skladu sa propisima koji regulišu nabavke kapitalnih sredstava;**
- **nedovoljno organizovan informacioni sistem.**

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sistem internih kontrola

Revizija je uočila određene nedostatke u sistemu internih kontrola rukovodstva obzirom da nedostaju pravila kojima se decidno regulišu prava i obaveze (materijalna, finansijska) poslanika i delegata u domovima (do sada su ova pitanja bila regulisana pojedinačnim odlukama administrativne komisije), kao i nedovoljno precizno i jasno propisana interna pravila i procedure za pojedine kategorije troškova.

2.1.1. Pravila i procedure trošenja

Revizijom je utvrđeno da Parlament nema utvrđena interna pravila kojima se regulišu troškovi na kojima se mogu ostvariti eventualne uštede budžeta, što se u najvećoj mjeri odnosi na korištenje službenih vozila, troškove reprezentacije, ptt troškove itd. Postojeće odluke nedovoljno jasno i precizno definišu uslove nastanka, odobravanja, i kontrole pojedinog troška.

Ured za reviziju preporučuje Parlamentu da donese interna pravila kojima se jasno regulišu kriteriji i procedure nastanka i kontrole pojedinih troškova, čime se postiže veća ekonomičnost i efikasnost poslovanja.

2.1.2. Informacioni sistem

Parlament za obavljanje svakodnevnih poslova koristi računare koji su povezani u lokalnu mrežu (LAN) i na internet, međusobno dijeleći mrežne resurse.

Utvrđeno je da se na računarima koriste nelicencirani softverski paketi, zbog čega se rukovodstvu skreće pažnja na rizik pravnih posljedica zbog mogućih pretpostavki kršenja autorskih prava i rizik izlaganja nepredviđenim troškovima održavanja ovih softvera.

Administrativna i organizacijska kontrola

Revizija je utvrdila da Parlament nema kreiran vlastiti informatički plan razvoja niti bilo koji drugi dokument koji bi bio osnova za kompletnu informatizaciju službe.

Ured za reviziju preporučuje Parlamentu da kreira vlastiti plan informatičkog razvoja koji bi služio za daljnju informatizaciju u cilju jačanja administrativne i organizacione kontrole.

Zaštita podataka i rezervne kopije

Utvrđeno je da se rezervne kopije podataka nisu pravile redovno, kao i to da interne procedure o zaštiti podataka i pravljenju rezervnih kopija nisu kreirane. Bez kreiranja rezervnih kopija najbitnijih podataka i bez primjene pravila o zaštiti podataka, Parlament, se izlaže riziku gubljenja već pohranjenih podataka.

Revizija preporučuje Parlamentu da donese interna pravila o čuvanju i zaštiti podataka, o obaveznom, redovnom, pravljenju rezervnih kopija, i njihovom bezbijednom odlaganju.

Takođe je utvrđeno da Parlament nema licenciranu antivirusnu zaštitu, što obzirom da svi računari imaju direktan pristup internetu, bez sistemski riješene zaštite (nepostojanje firewala), predstavlja opasnost za normalno funkcionisanje sistema i očuvanje podataka.

Ured za reviziju preporučuje Parlamentu da nabavi adekvatan licenciran antivirusni program, koji će redovno nadograđivati, te da sistemski riješi siguran pristup internetu kako bi se smanjio rizik od gubitka ili oštećenja bitnih podataka za funkcionisanje službe.

Aplikativne kontrole

Prilikom rada na ISFU-u (Informacioni sistem trezorskog poslovanja) utvrđeno je da više osoba dijeli istu šifru za unos podataka, što povećava rizik i zavisnost od upotrebe informacionih sistema. Takođe, ne postoje adekvatne procedure koje regulišu pitanje unosa podataka u sistem i propisano izvještavanje o datim nalogima za unos transakcija.

Potrebno je pojačati interne kontrole i finansijsko izvještavanje, te propisati adekvatne procedure za unos podataka u ISFU sistem, kako bi se rizik od unosa pogrešnih ili nepostojećih faktura smanjio.

2.2. Planiranje i izvršenje budžeta

Rashodi Parlamenta prema usvojenom Budžetu za 2002. godinu iznosili su 4.403.591 KM. Parlament je tokom godine koristio tekuću rezervu u iznosu od 260.000 KM čime je ostvario ukupan budžet u iznosu od 4.663.591 KM. Takođe je u više navrata vršio restruktuiranje budžeta u ukupnom iznosu od 213.757 KM. Preraspodjelom budžeta prema odobrenju Vijeća ministara izvršeno je povećanje na platama zaposlenih u iznosu od 51.521 KM, naknadama skupštinskih zastupnika i funkcionera u iznosu od 67.752 KM, naknadama zaposlenih u iznosu od 6.392 KM i izdacima za materijal i usluge u iznosu od 93.733 KM, a smanjenje na ugovorenim uslugama u iznosu od 5.641 KM i stavci "Programi evropskih integracija i ostale međunarodne saradnje" u iznosu od 213.757 KM.

Iako smo utvrdili da Parlament nije prekoračio odobreni budžet, analizom planiranih i ostvarenih rashoda, ustanovili smo da budžet za 2002. godinu nije urađen precizno i kvalitetno na osnovu svih relevantnih i raspoloživih parametara, na što ukazuje i veliki iznos zatraženog restruktuiranja budžeta i korištenje tekuće rezerve.

PREGLED IZVRŠENJA BUDŽETA U 2002. GODINI

Red broj	Vrsta rashoda	Odobreno Budžetom za 2002. godinu	Restruktuirani Budžet za 2002. godinu	Tekuća rezerva Budžeta 2002	Ukupno Budžet za 2002 godinu	Izvršenje Budžeta za 2002. godinu	Odstupanje (6-7)	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Tekući izdaci	3.709.613	3.923.370	260.000	4.183.370	4.179.023	4.347	99,90
1.	Plaće uposlenih	1.986.146	2.037.667	0	2.037.677	2.025.961	11.716	99,43
2.	Naknade troškova uposlenih	1.171.370	1.245.514	37.500	1.313.442	1.313.442	0	100,00
3.	Izdaci za materijal i usluge	430.724	524.457	183.500	707.957	696.572	11.385	98,39
3.1.	Putni troškovi	270.000	301.457	150.500	451.957	450.234	1.723	99,62
3.2.	Izdaci za energiju	-	-	-	0	0	0	
3.3.	Izdaci za PTT i kom. usluge	65.724	80.000	30.000	110.000	104.735	5.265	95,21
3.4.	Nabavka materijala	30.000	46.000	-	46.000	45.315	685	98,51
3.5.	Izdaci za gorivo	35.000	45.000	-	46.500	43.056	3.444	92,59
3.6.	Troškovi zakupa	-	-	-	0	0	0	
3.7.	Izdaci za tekuće održavanje	30.000	53.250	-	53.500	53.232	268	99,50
4.	Izdaci za osiguranje i bankarske usluge	6.732	6.732	1.000	7.732	6.143	1.589	79,45
5.	Ugovorene usluge	114.641	109.000	38.000	147.000	136.904	10.096	93,13
II	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	
III	Kapitalni izdaci	93.978	93.978	0	93.978	88.945	5.033	94,64
IV	Programi posebne namjene	600.000	386.243	0	386.243	348.681	37.562	90,28
1.	Klubovi zastupnika parlamentarnih stranaka	300.000	300.000	0	300.000	268.412	31.588	89,47
2.	Programi eur. integracija i ostala međun. suradnja	300.000	86.243	0	86.243	80.269	5.974	93,07
V	UKUPNO (I-IV):	4.403.591	4.403.591	260.000	4.663.591	4.616.649	46.942	98,99
	Broj uposlenih:	72				88		

Ured za reviziju preporučuje Parlamentu da budućem planiranju i izvršenju budžeta posveti više pažnje uzimajući u obzir sve neophodne parametre od kojih ističemo iskustvene podatke o troškovima kalkulirane prema broju profesionalno angažovanih zastupnika, stvarnom broju zaposlenih, procjene godišnjih rashoda koje odgovaraju definisanim ciljevima i zadacima koji se trebaju ostvariti u izvještajnom periodu.

2.3. Finansijsko – računovodstveno poslovanje

Revidirali smo finansijske izvještaje Parlamenta sa posebnim akcentom na tekuće izdatke, kapitalne izdatke i inventuru.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci ostvareni su u ukupnom iznosu od 4.179.023 KM. Uočene su određene nepravilnosti koje mogu imati uticaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. Ističemo sljedeće:

- naknada za privremene i povremene poslove je isplaćivana i zaposlenima koji se nalaze u stalnom radnom odnosu u Parlamentu za obavljanje poslova koji se u pravilu obavljaju u toku radnog vremena (npr. rad u komisiji za provođenje javnog oglasa za odabir najpovoljnijeg dobavljača za isporuku kancelarijskog materijala ili rad u komisiji za popis. Iako ovi poslovi nisu navedeni u opisu radnih mjesta kod kojih je uočen opisani nedostatak, smatramo neopravdanim da se zbog toga dodatno plaćaju stalni zaposlenici u toku redovnog radnog vremena;
- uočeno je da je putem blagajne isplaćen iznos od 1.200 KM kao refundacija, bez valjanih odluka i dokumenata o opravdanosti troška, za 12 (dvanaest) mjesečnih računa mobilnog telefona. Navedeni iznos je plaćen na osnovu kopija računa i potvrde koju je potpisao korisnik/vlasnik telefona (originalne račune platio je Fond zdravstvenog osiguranja). Iz priložene dokumentacije nije vidljivo da li je trošak ovih računa išao na teret uposlenog ili Fonda zdravstvenog osiguranja.
- uvidom u postojeću dokumentaciju potrošnje goriva i putnih naloga utvrđeno je da nalozi nisu uredno popunjeni, te nema dokaza da je vršena kontrola i sravnjenje sa knjigovodstvenom evidencijom (analiza troška). **Smatramo da uredno i ispravno popunjeni i kontrolisani putni nalozi, te redovno sravnjenje evidencija sa knjigovodstvom mogu smanjiti rizik od eventualnih neodobrenih i nepotrebnih troškova, te poboljšati ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca.**
- kontrolom troškova smještaja za službena putovanja u inostranstvu uočeno je da putni nalozi nisu numerisani, nisu priloženi izvještaji o obavljenom službenom putu, a način obračuna i knjiženja u pojedinim slučajevima nije pravilan (više naloga se knjiži u jednom iznosu). **Pravilnim knjiženjem obračuna putnih naloga za putovanje u inostranstvo ostvarila bi se pouzdana evidencija o visini ostvarenih putnih troškova po pojedincu, što je pored ostalog značajno i zbog kasnijih analiza troškova službenih putovanja.**
- Određeni broj računa nije na odgovarajući način odobren i ovjeren, tj. nisu potpisani od osobe koja je napravila uslugu ili nabavku robe i osobe koja je odobrila trošak (period do prethodne revizije);

Revizija preporučuje Parlamentu da sve transakcije evidentira u poslovnim knjigama na osnovu originalne i vjerodostojne računovodstvene dokumentacije u skladu sa računovodstvenim standardima i načelima. Takođe predlažemo, da u cilju zakonitog i transparentnog finansijskog izvještavanja kao i preventivnog djelovanja, uvede praksu analiza troškova poslovanja (jednom mjesečno).

2.3.2. Kapitalni izdaci

Kapitalni izdaci ostvareni su u ukupnom iznosu od 88.945 KM. Utvrdili smo da prilikom nabavki kapitalnih sredstava (dva automobila «Škoda Oktavija» u vrijednosti od 68.395 KM) nisu poštovani propisi koji regulišu ovu oblast, tj. nije raspisan javni oglas. Odabir je izvršen na osnovu tri ponude.

Parlament je obavezan da sve nabavke kapitalnih sredstava provodi u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast kako bi se osigurala transparentnost nabavki i obezbijedio izbor najpovoljnije ponude.

2.3.3. Popis – inventura

Parlament je izvršio popis stalnih sredstava, sitnog inventara, novčanih sredstava, potraživanja i obaveza na dan 31.12.2002. godine. Stvarno stanje po popisu usaglašeno je sa knjigovodstvenim stanjem u poslovnim knjigama Parlamenta.

3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2001. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Parlament za 2001. godinu o čemu je sastavljen Izvještaj o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije, date u navedenom Izvještaju, utvrđeno je da Parlament nije preduzeo sve aktivnosti na otklanjanju konstatovanih nedostataka.

Realizirane preporuke:

- riješen je sudski spor sa «Holliday Inn» hotelom. Ministarstvo za trezor je platilo iz sredstva tekuće rezerve po Odluci V.M. broj: 264/02 od 09.12.02. godine;
- uvedena je evidencija akontacija za službena putovanja u zemlji (dolazak i odlazak zastupnika na sjednice);
- izvršen je popis imovine sa 31.12.2002. godine. Popisom su obuhvaćena i sredstva iz donacija (računarska oprema);
- izvršen je povrat viška prihoda po završnom računu za 2001.godinu.

Preporuke koje nisu izvršene:

- Parlament nije posvetio posebnu pažnju planiranju uzimajući u obzir sve raspoložive faktore;
- Parlament nije usvojio pravila i kriterije kojima se regulišu pojedine kategorije troškova, kao pisane procedure kojima se postiže ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca.

4. REZIME

Ured za reviziju je izvršio reviziju finansijskog poslovanja Parlamenta shodno Zakonu o reviziji i INTOSAI standardima, uvažavajući opšte uslove okruženja u kojem je poslovao.

Revizijom poslovanja u 2002. godini utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka. Posebno želimo ukazati na sljedeće:

- pravila i procedure kojima se regulišu visina, evidentiranje i kontrola određenih troškova (npr. troškovi reprezentacije, goriva i sl.), nisu doneseni i usvojeni kao pisana pravila i procedure kojima se postiže veća ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca (vidjeti tačku 2.1.1);
- određeni broj računa nije na odgovarajući način ovjeren i odobren, odnosno, nemaju dva potpisa na dokumentu (vidjeti tačku 2.3.1.);
- uočena je pojava isplate dopunskih primanja zaposlenih, za obavljanje poslova koji se uobičajeno obavljaju kao dodatni posao u toku radnog vremena (rad u pojedinim komisijama (vidjeti tačku 2.3.1);
- Parlament nije u svim slučajevima postupio shodno propisima koji definišu nabavke kapitalnih sredstava (vidjeti tačku 2.3.2);

Revizioni tim visoko cijeni asistenciju koju ste nam osigurali tijekom revizije i koja je bila od velike pomoći.

Reviziju izvršili i izvještaj sačinili:

1. Munevera Baftić, viši revizor _____
2. Danijel Čolo, pomoćni revizor _____
3. Elvedin Grabovica, IT revizor _____

Sarajevo, juli 2003. godine

M.P.

Izvještaj uručen Parlamentu:

Datum:

Potvrda prijema:

M.P.